

امامعلی رحمان

زبان ملت، هستی ملت

کتاب دوم

زبان و زمان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

سرشناسه	: رحمان، امامعلی، ۱۹۵۲
عنوان و نام پدیدآور	: زبان ملت، هستی ملت؛ کتاب دوم- زبان و زمان / امامعلی رحمان
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	: ۵۱۶ ص.
شابک	: ۳ - ۰۵۵ - ۳۱۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: تاجیکی
موضوع	: Tajik Language
موضوع	: زبان‌شناسی تاریخی
موضوع	: Historical Linguistics
شناسه افزوده	: زاهدی، نظام‌الدین، ۱۹۵۷، برگردان به فارسی و ویراستار
شناسه افزوده	: شاه‌میرزا، شاه‌منصور، ۱۹۷۱، برگردان به فارسی و ویراستار
رده‌بندی کنگره	: PIR ۳۱۳۱
رده‌بندی دیویی	: ۴۸ / ۹
شماره کتابخانه ملی	: ۸۹۸۲۵۲

امامعلی رحمان

زبان ملت، هستی ملت

کتاب دوم - زبان و زمان

برگردان به خط فارسی و ویرایش:

نظام‌الدین زاهدی، شاه‌منصور شاه میرزا

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۱

چاپ صدف: ۵۰ نسخه

۳۴۰ / ۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

۳ - ۰۵۵ - ۳۱۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸

فهرست مطالب

۷	 سرسخن
۱۳	 باب ۱: زبان تاجیکی و سنجش زمان
۱۳	 ۱§. هجوم مغول و عاقبت‌های آن در سرنوشت تاجیکان
۲۵	 ۲§. زبان و ادب تاجیکی (فارسی) در این دوره
۵۰	 ۳§. وضع سیاسی و اجتماعی در دورهٔ تنزل حکمرانی مغول‌ها
۵۳	 ۴§. زبان و علم و فرهنگ در این دوره
۶۶	 ۵§. اوضاع سیاسی و تاریخی در دورهٔ تیموریان
۶۹	 ۶§. وضع زبان و ادب در این عهد
۹۱	 باب ۲: زبان تاجیکی در نیم‌جزیرهٔ هندوستان
۹۱	 ۱§. گسترش زبان تاجیکی در هند و دوره‌های آن
۹۲	 ۲§. روند گسترش زبان تاجیکی در هند از استیلای عرب تا برقرار شدن سلالة تیموریان هند
۱۲۰	 ۳§. زبان تاجیکی و تیموریان هند
۱۳۰	 ۴§. سبک هندی و ویژگی‌های زبانی آن
۱۴۷	 ۵§. فرهنگ‌نگاری در هند
۱۶۰	 ۶§. دست‌نویسی و دیگر آثار علمی زبان تاجیکی در این دوره
۱۶۷	 باب ۳: مقام اجتماعی زبان تاجیکی در عصر ۱۶
۱۶۷	 ۱§. وضع سیاسی و اجتماعی در این دوره
۱۷۱	 ۲§. زبان و ادبیات و فرهنگ در دورهٔ شیانیان
۲۰۰	 ۳§. ملاحظه‌ها راجع به سبک بیان سخنوران عصر ۱۶
۲۰۶	 ۴§. استفادهٔ عنصرهای عامیانهٔ زبانی
۲۰۸	 ۵§. اوضاع سیاسی در دورهٔ صفویان
۲۱۰	 ۶§. زبان و ادب در دورهٔ صفویان
۲۲۱	 باب ۴: زبان تاجیکی در عصرهای ۱۷-۱۸
۲۲۱	 ۱§. اشترخانیان و حکومت آن‌ها در ماوراءالنهر
۲۲۶	 ۲§. زبان و ادب تاجیکی در دورهٔ اشترخانی‌ها
۲۴۸	 ۳§. اندیشه‌های چند عاید به اسلوب‌های زبانی این دوره

۴۵۱	۴۵. بعضی اندیشه‌ها عاید به خصوصیت‌های زبان این دوره. خصوصیت‌های لغوی.
۴۵۷	۴۶. خصوصیت‌های کلمه‌سازی.
۴۶۲	۴۷. صنعت سجع و خصوصیت‌های زبانی آن.
۴۶۵	۴۸. استفاده اصطلاحات.
۴۶۸	۴۹. بعضی خصوصیت‌های دستوری.
۲۷۱	باب ۵: زبان تاجیکی در عصر ۱۹.
۲۷۱	۱. وضع سیاسی و اجتماعی در این دوره.
۲۹۶	۲. وضع زبان و ادب در دوره منفیتی.
۳۱۹	۳. فرهنگ‌نگاری در عصرهای ۱۶-۱۹.
۳۲۴	۴. جریان معارف‌پروری و مقام آن در انکشاف زبان ادبی تاجیکی.
۳۳۲	۵. تحول ترکیب لغوی زبان ادبی تاجیکی در آثار معارف‌پروران.
۳۴۹	۶. تکمیل ساخت دستوری زبان تاجیکی در آثار معارف‌پروران.
۳۶۱	باب ۶: وضعیت زبان فارسی و دری در ایران و افغانستان.
۳۶۱	۱. وضع سیاسی و تاریخی و اجتماعی در دوره قاجاریه.
۳۶۷	۲. زبان و ادب در دوره قاجاریه.
۳۸۶	۳. وضع سیاسی و اجتماعی افغانستان.
۳۹۲	۴. زبان و علم و فرهنگ در این دوره.
۴۰۷	باب ۷: زبان تاجیکی در ابتدای عصر ۲۰.
۴۰۷	۱. زبان تاجیکی در عرصه پیامدهای نو اجتماعی و سیاسی.
۴۱۲	۲. پیدایش مطبوعات و تأثیر آن به زبان تاجیکی.
۴۱۸	۳. سبک و اسلوب کلمه‌سازی و اصطلاح‌سازی در این دوره.
۴۲۶	۴. خصوصیت‌های خاص لغوی و دستوری این دوره.
۴۳۷	خلاصه
۴۵۳	واژه‌نامه
۴۶۱	نمایه
۴۹۳	کتابنامه

سرسخن

زبان مهم‌ترین عنصر بقای ملت بوده، آئینه روزگار گذشته و حاضره و مجموع تفکر و اندیشه خلق به حساب می‌رود و یکی از ارزشمندترین سرچشمه‌های میراث گذشتگان برای نسل‌های آینده ارزیابی می‌گردد. توسط زبان آدمان به همدیگر معاشرت کرده، از حال یکدیگر خبردار می‌شوند و تأثیراتشان را بیان می‌سازند. هنگام گفتگو و بیان فکر اصالت زبان باز هم روشنتر ظاهر گردیده، رکن توانمند و سرنوشت‌ساز بودن آن آشکار می‌شود.

زبان، این چنین، پدیده فرهنگ ملی بوده، به واسطه آن هر یک شخص هویت خویش را می‌شناسد، جهان‌بینی‌اش را وسیع می‌نماید و حافظه معنوی‌اش را قوی می‌گرداند. علاوه بر این، زبان یکی از عنصرهای تکان بخش تاریخ و فرهنگ به شمار رفته، در آن عنعنه و سنت‌های خلق افاده می‌یابد. محض توسط زبان انسان ارزش‌های معنوی خلق خود را حفظ می‌نماید و به این ارزش‌ها ارج بیشتر می‌گذارد. باعث افتخار و قناعت‌مندی است که نیاگان شرافتمند ما در طول تاریخ دورودراز، در پهنای وسیع آسیای مرکزی نقش بزرگ بازیده، با قوم و ملت‌های همسایه رابطه برپا نموده‌اند، زبان تاجیکی را از طوفان روزگاران حمایت کرده، آن را همچون گنجینه بی‌نظیر به آیندگان میراث گذاشته‌اند.

ما وظیفه داریم که این خزینه بی‌مثل را چون گوهر چشم حفظ نماییم و برای استوار گردانیدن پایه‌های زبان دولتی‌امان هرچه بیشتر زحمت کشیم. زیرا، اندیشه و غایه ملی هر یک خلق در زبان و ادبیات و فرهنگ و هنرش افاده یافته، در تفکر و معرفت فرزندان آن تشکّل می‌یابد.